

TRỒNG CÂY CÓ MÚI

Trồng cây có múi: Chú ý bón vôi, xử lý ra hoa không dùng hóa chất

Những nghiên cứu gần đây cho thấy, bên cạnh kỹ thuật canh tác mới, cây có múi rất cần bón vôi, sử dụng phân hữu cơ và hạn chế hóa chất kích thích ra hoa... Theo tác giả Lê Thị Khôe (Viện nghiên cứu cây ăn quả miền Nam), người trồng cây có múi cần chú ý như sau:

Cây rất cần vôi

Bón vôi không chỉ cung cấp dưỡng chất calci cho cây mà còn có nhiều tác dụng khác phân hóa học không có được như ngăn chặn sự suy thoái của đất, khử tác hại của mặn, ức chế sự phát triển nấm bệnh trong đất, phát huy hiệu lực phân hữu cơ, vô cơ và thuốc diệt cỏ. Thiếu calci cây yếu ớt dễ đổ ngã, sâu bệnh tấn công, trái hay bị nứt, nếu thiếu trầm trọng thì đọt lá non biến dạng, quắn queo rồi chết khô. Calci còn giúp cây trồng giải độc, tăng khả năng chống chịu với điều kiện bất lợi nắng nóng, phèn, mặn. Cần lưu ý rằng, hầu hết đất canh tác ở DBSCL đều thiếu calci, do đó cần phải bón vôi (bột đá vôi hay vôi tó) mỗi năm một lần để cung cấp calci cho cây. Nên bón vào đầu mùa mưa với liều lượng 30 - 50 kg/công. Để hạn chế tác hại của mặn, những vùng đất mặn có phèn nên bón vôi nung (CaO) để rửa mặn, còn đất mặn không phèn nên bón vôi thạch cao (CaSO₄) với liều lượng khoảng 30 - 50 kg/công. Bón bằng cách rải đều trên đất liếp, tưới một lượng nước ngọt dư thừa để rửa mặn ra khỏi liếp.

Đất trớn chua khi bị suy thoái là điều kiện thuận lợi cho nấm bệnh trong đất phát triển như bệnh vàng lá, thối rễ, chảy mủ thân... ngày càng trớn nên nghiêm trọng tại DBSCL. Một trong những biện pháp ức chế sự phát triển của các loại nấm bệnh này là bón vôi cải tạo đất. Thông thường có thể bón hàng năm vào thời điểm sửa soạn đất hoặc bón liều cao 100 - 200 kg/công nhưng vài năm mới bón lại một lần. Giúp vi khuẩn có lợi trong đất phát triển, giúp chất hữu cơ phân hủy nhanh hơn, giúp giữ chất mùn không bị rửa trôi... Ở đất phèn, phân lân bón vào đất chỉ hữu dụng khoảng 30%, vì vậy bón vôi trước khi bón phân lân, nhất là super lân sẽ làm tăng hữu dụng phân lân.

Chú ý phân bón hữu cơ

Phân bón hữu cơ giữ vai trò quan trọng trong canh tác cây có múi, bởi phân giúp cải thiện đặc tính hóa lý đất như tăng độ phì, tăng hàm lượng hữu cơ, tăng khả năng giữ nước, giữ phân, cải thiện cấu trúc, độ ẩm đất. Đặc biệt, thúc đẩy phát triển hệ vi sinh vật đất - thành phần giữ vai trò quan trọng. Giúp ổn định năng suất cây trồng, tăng chất lượng sản phẩm. Các nguồn phân hữu cơ như phân chuồng, phân xanh, rác, vi sinh, phụ phẩm nông nghiệp, bánh dầu, phân sinh học... chú trọng sử dụng. Chú ý phân hữu cơ bón lót trước khi trồng, hàng năm, bón sau khi thu hoạch.

Canh tác cây có múi chú ý tạo tán cây 1 - 3 năm sau khi trồng, xén tỉa hàng năm sau thu hoạch. Áp dụng phòng trừ dịch bệnh tổng hợp (IPM), giảm sử dụng thuốc

BVTV (chuyển từ sử dụng thuốc hóa học sang thuốc nguồn gốc thảo mộc), sử dụng nấm Trichoderma, thiết kế vườn phù hợp, trồng cây chắn gió...

Xử lý ra hoa không dùng thuốc

Có thể áp dụng bằng cách lẩy lá. Sau khi thu hoạch xong, vệ sinh vườn (cắt tỉa cành, làm cỏ, quét vôi gốc...), bón phân lần hai (loại đậm thấp, lân và kali cao), liều lượng tùy vào tuổi và sự sinh trưởng của cây. Khi toàn bộ lá trên cây già và không còn tươi non xuất hiện thì tiến hành lẩy bỏ lá trên cành (cành cho trái). Kỹ thuật này đơn giản dễ làm, không sử dụng hóa chất xử lý ra hoa (thường áp dụng vườn bưởi). Cho trái theo vị trí trên cây theo ý muốn nên thuận chăm sóc và thu hoạch. Hoặc có thể áp dụng biện pháp xiết nước (cắt nước) để kích thích ra hoa, tiến hành như sau: sau khi thu hoạch tiến hành cắt tỉa cành sâu bệnh, cành vô hiệu, bón phân, quét vôi gốc, tháo cây... Sau lần bón phân thứ hai (vùng DBSCL sau bón phân lần hai kết hợp vét bùn bồi gốc và mặt liếp), tiến hành tạo khô hạn bằng cách ngưng tưới nước hoặc/và kết hợp rút khô nước trong vườn hay mức nước trong mương ở mức thấp nhất trong năm để tạo "sốc" cho cây. Thời gian "xiết" nước khoảng 3 tuần đến khi thấy lá hơi héo thì cho nước vào mương cách mặt đất 20 - 30 cm trong 12 giờ, sau đó rút bớt nước ra còn cách mặt đất 50 - 60 cm để không làm rễ cây bị thiêt hại mất sức. Hoặc có thể áp dụng tưới nước trở lại với lượng nước tưới vừa đủ để giảm bớt hiện tượng cây ra đợt non, tưới 2 - 3 lần mỗi ngày và liên tục 3 ngày, đến ngày thứ tư tưới 1 lần/ngày. Khoảng 7 - 15 ngày sau khi tưới trở lại cây sẽ ra đợt và nụ hoa, thời gian này tưới nước cách ngày. Sau ngưng tưới nước, nếu cây ra tược non, có thể dùng các loại phân bón như MKP (0-52-34), KNO₃... phun lên cây giúp lá non mau thành thục.

Kinh nghiệm chống rụng hoa, quả non ở cây ăn quả

Cây ăn quả như nhãn, vải, xoài, cam, chanh, mận, gioi... thường có hiện tượng rụng hoa, rụng quả non (đó là rụng sinh lý). Có hiện tượng này là do một số nguyên nhân như thiếu nước, thiếu dinh dưỡng, nhiệt độ không khí cao, độ ẩm không khí cao và việc hình thành tầng rìa giữa cuống và quả.

Để hạn chế hiện tượng rụng hoa, quả non ta cần chú ý một số điểm sau đây:
Trước khi cây ra hoa, phải đảm bảo đủ nước và đủ chất dinh dưỡng cho cây (lưu ý cây bắt đầu ra hoa không được tưới nước và bón phân nữa, nhất là các loại phân hóa học). Khi hoa đã nở xong đã có quả nhỏ cây lại cần được tưới nước, bón phân, thời kỳ này tốt nhất là bón phân qua lá, phun lên lá, lên quả non hợp chất kích phát tố, kích thích sinh trưởng, bổ sung chất dinh dưỡng cho cây. Để cây đậu quả nhiều, ngoài những điểm chú ý trên ta nên phun các hợp chất (gọi chung là thuốc đậu quả) rất sẵn có bán trên thị trường. Nhưng qua sử dụng thấy 2 loại hợp chất có tác dụng tốt, như hợp chất CRT và hợp chất Thiên Hải Ngọc, có hương dẫn thành phần cấu tạo, công dụng, nồng độ, cách sử dụng. Có loại hợp chất được pha chế ở dạng lỏng, chứa trong lọ nhựa, có loại lại đóng trong túi nilon (đã có hương dẫn cách dùng cụ thể ở bao bì), nhưng nhìn chung 1 lọ nhựa 10ml, hay một gói bột nhỏ thường hòa tan với 8 - 10 lít nước, phun dưới dạng sương mù trên quả non, hay trên

hoa đã đỗ nhụy, chỉ cần phun một lần, nếu thấy có quả non rụng thì mới phải phun lại.

Sau khi phun thuốc đậu quả có thể quả đạt nhiều, ta nên bón thêm phân ở gốc cây, tốt nhất ở thời kỳ này là phân N.P.K, bón phân xong cần tưới nước cho phân tan dần, ngấm vào rễ dưới gốc cây.

Riêng với nhãn, vải nên phun 3 lần, lần 1 sau khi hoa bắt đỗ quả, lần 2 khi thấy có quả non rụng, lần 3 phun trước khi hái quả khoảng 2 tuần và kết hợp phun thuốc trừ nấm bệnh và côn trùng (nhất là bọ xít).

Làm đúng như kinh nghiệm trên chắc chắn vườn cây trái sẽ đậu quả nhiều hơn, quả sẽ to đẹp hơn, chất lượng tốt hơn.

Kinh nghiệm cho cây ra trái nghịch mùa

Ông Lê Văn Mừng (Sáu Mừng) ở xã Vĩnh Kim, huyện Châu Thành, tỉnh Tiền Giang có tới 1,2ha vườn cây ăn trái. Sau nhiều năm chuyên canh, ông Sáu Mừng đã có kinh nghiệm xử lý điều khiển cho một số cây trong vườn như vú sữa, cam sành, ra trái sớm, bán được giá cao.

Cây vú sữa

Theo ông Sáu Mừng, trong điều kiện bình thường cây vú sữa thường cho thu hoạch trái bán vào nửa cuối tháng Chạp âm lịch cho đến hết tháng Giêng. Đây là thời điểm chính vụ nên giá vú sữa rất rẻ.

Trong khi đó, theo kinh nghiệm của ông Mừng, vào khoảng cuối tháng giêng âm lịch, sau khi thu hoạch hết đợt trái cuối cùng, ông tiến hành bón phân, tưới nước cho cây. Phân bón gồm một bao urê trộn đều với một bao phân NPK 20-20-0, một bao phân bón Đầu trâu AT1, số phân này rải đều cho toàn bộ diện tích 4.000m² vườn vú sữa, rải phân xong, tưới nước cho phân tan và ngấm dần xuống đất. Sau đó, tưới nước liên tục trong vòng ba tuần liền, cứ 4 ngày một lần bơm nước ngập hết mương, hết liếp cây, rồi để cho nước tự rút cạn. Sau khi bón phân tưới nước khoảng ba tuần, cây vú sữa đậm tược mới, sau đó ra hoa. Khi cây bắt đầu ra tược mới, bón tiếp phân lần hai với số lượng và chủng loại phân như lần đầu. Khi trái lớn cỡ ngón chân cái, bón cho 1.000 m² khoảng 10kg phân NPK 16-16-8. Khi trái lớn cỡ nắm tay, bón 10kg phân Cancium Nitrat để phòng ngừa thối trái, sút xuống đất. Theo ông Mừng, tưới nước phải tưới theo kiểu nong nước cây mới ra hoa đồng loạt, nếu tưới theo kiểu tưới thẳng lên bề mặt vườn, chỉ đủ cho nước ngấm xuống đất, cây sẽ ra hoa ít, không đều.

Làm theo kinh nghiệm này, chỉ khoảng rằm tháng tư cây sẽ nở hoa và sẽ cho thu hoạch trái vào khoảng rằm tháng 10 âm lịch. Lúc này không có vú sữa, giá bán rất cao.

Cây cam sành

Trong điều kiện tự nhiên ở vùng Vĩnh Kim, cam sành thường ra hoa rộ vào khoảng tháng 9 âm lịch. Vì chính vụ nên giá cũng rất rẻ, khoảng 4.000đ/kg. Ông Sáu Mừng tìm cách điều khiển để cây cam cho thu hoạch trái vào khoảng tháng 3 âm lịch.

Vào khoảng tháng 5 âm lịch (cây còn mít ít trái), ông ngưng tưới nước trong nửa tháng, rồi tiến hành bón phân với số lượng: một bao urê trộn đều với một bao NPK phân Con cò xanh 20-20-0, một bao phân bón Đầu trâu AT1, một bao phân hữu cơ Green field 555 loại 50kg/bao. Số phân này rải đều cho toàn bộ mảnh vườn (khoảng 18.000 cây), rồi tưới nước cho phân tan và ngấm dần xuống đất. Sau bón phân, tưới nước khoảng 10 ngày cây bắt tược non và ra hoa. Sau khi ra hoa, cứ khoảng một tháng rưỡi lại bón phân bổ sung cho cây một lần với lượng khoảng một bao NPK loại 20-20-15. Thường xuyên tưới nước giữ ẩm cho đất.

Với cách làm này, vào khoảng tháng 3 âm lịch cây sẽ cho trái.

Trồng cam mùa nghịch

Tại tỉnh Vĩnh Long, một trong những vùng đặc chủng của cây ăn trái có múi nổi tiếng, nếu huyện Bình Minh có đặc sản bưởi Năm Roi thì Tam Bình (TB) nổi tiếng là “vương quốc cam sành”. Những trái cam sành to, tròn, ngọt lịm, mang thương hiệu Tam Bình giờ đây không chỉ có mặt ở hầu hết các tỉnh-thành lớn như TPHCM, Hà Nội... mà còn được xuất khẩu. Vùng chuyên canh cam sành xã Mỹ Thạnh Trung còn cung cấp cho thị trường những trái cam mùa nghịch chất lượng không thua gì cam mùa thuận.

“Ép”... cho cam ra trái mùa nghịch là kỹ thuật độc đáo của nông dân vùng chuyên canh cây ăn trái có múi nổi tiếng của xã Mỹ Thạnh Trung. Cam sành mùa nghịch có giá khá cao. Anh Trần Văn Nam ở ấp Phú Sơn C, có 2 công đất trồng cam sành nói vui: “Hái... tiền triệu cũng nó, hái ra... tivi, đầu máy và hái cả “giấc mơ” (xe Dream) cũng nó!” Một số nhà vườn trồng cam ở đây cho biết, cam mùa thuận bắt đầu rộ từ tháng 11 Âm lịch cho đến những tháng sau Tết, giá tại vườn năm mươi ngàn đồng/ký, đủ trả tiền phân diêm, công cán, nên một số nhà vườn bỏ cam vụ chính tập trung vụ nghịch.

Từ những tháng đầu mùa mưa trở đi, ai thu hoạch cam mùa nghịch kể như hốt bạc, do giá một ký cam trên 20.000 đồng. Thương lái mua mão sạch vườn. Để có được những quả cam trái vụ, bà con phải vất vả từ tháng 6 năm trước, đầu tiên, nhà vườn phải tập trung “siết” nước để lá khô, sau đó tưới nước cho cam ra bông. Thời gian này phải tưới nước và phân bón đầy đủ, đồng thời phải dày cỏ giữ độ ẩm.

Anh Nguyễn Văn Chiến - nhà vườn ở Mỹ Thạnh Trung chỉ những cây cam đang “bị” ép nghịch mùa giải thích: “Muốn “ép” cho cam ra trái mùa nghịch, trước hết cắt bỏ cam non, sau đó phải nấm vững kỹ thuật làm bông - vì đây là khâu quyết định. Giai đoạn này, ngoài việc phải thường xuyên canh giữ sâu rầy phá hoại còn phải phun thuốc dưỡng, kích thích. Rồi định lượng phân xơ dừa, lót NPK, kali, urê... cho từng gốc cam, nếu làm chưa... tới thì bông ra èo uột, còn “đậm” quá bông rụng hết.

Vô nước muối sao cho vừa phải, nhất là trong mùa lũ phải cơi, be bờ chắc chắn, không khéo nước vỡ bờ, tràn muối là thối rữa! Từ khi cam ra bông cho đến lúc thu hoạch khoảng 9-10 tháng. Nếu kỹ lưỡng, đến tháng thứ 5 bà con bắt đầu bao trái, để nắng không làm nám trái và côn trùng đục phá, cũng như giữ cho màu cam bóng láng, tươi đẹp.

Hốt bạc mùa cam sành trái vụ điển hình phải kể đến ông Lê Văn Năm, anh Cao Thanh Chí ấp Mỹ Phú 1, xã Mỹ Thạnh Trung. Anh Chí có gần 1 ha cam, hàng năm thu về hàng trăm triệu đồng. Riêng ông Năm, ngoài việc bội thu cả trăm triệu đồng/năm từ 4 công cam nghịch vụ, ông còn chiếm nhiều giải cao ở Hội thi trái cây đồng bằng sông Cửu Long mấy năm liên tục, được mời đi báo cáo điển hình ở thủ đô Hà Nội.

Cho chanh ra trái nghịch mùa

Trong điều kiện bình thường của thời tiết Nam bộ cây chanh thường ra hoa đồng loạt từ tháng 11 đến tháng 1 âm lịch của năm sau và cho thu trái vào tháng 5 - 6 âm. Do thu hoạch rộ nên giá chanh rất rẻ, có khi chỉ 500-600 đ/kg. Trong khi vào dịp Tết Nguyên đán, mùa khô nắng nóng, nhu cầu nước giải khát rất nhiều mà chanh lại ít, lúc này giá chanh rất cao (7.000-8.000 đ/kg, có năm 12.000-13.000 đ/kg).

Để có chanh bán vào lúc giá cao, anh Ba Diệp, hội viên CLB Khuyến nông xã Trung An, Tp. Mỹ Tho (Tiền Giang) đã tìm cách xử lý như sau: Vào tháng 5-6 âm lịch hái bỏ tất cả trái trên cây. Xới nhẹ đất xung quanh gốc và bơm nước ra khỏi mương vườn, ngưng tưới nước 10-15 ngày. Sau đó dùng hỗn hợp phân bón theo tỷ lệ cứ 5 phần urea thì dùng 10 phần super lân và 2 phần kali trộn đều, rải cho mỗi cây (3-5 năm tuổi) 0,5 kg hỗn hợp này, bón xong tưới nước giữ ẩm cho đất thường xuyên. Sau lần bón này cứ mỗi tháng lại bón bổ sung một đợt với lượng 0,8 kg NPK (loại 16-16-8) hòa với nước tưới cho một cây. Sau khi bón phân lần đầu khoảng 20 ngày thì cây chanh nhú đợt non và nụ hoa, cây sẽ nở hoa kết trái và cho thu hái trái vào dịp Tết Nguyên đán. Làm cách này nếu chăm sóc tốt cây chanh vẫn cho năng suất tương đương với vụ chính.

Từ khi cây nhú đợt non và nụ hoa cần kiểm tra vườn chanh thường xuyên để kịp thời phát hiện và phun thuốc diệt trừ sâu vẽ bùa, rệp, sâu xanh ăn lá. Định kỳ 15 ngày một lần xịt thuốc Kasuran để ngừa bệnh ghẻ trái và xì mủ. Khi mưa chấm dứt phải tưới nước thường xuyên để giữ ẩm cho đất, vì khi cây đang mang trái rất cần nước.

VŨ QUANG LÃNG - NNVN, 14/05/2008

Xử lý chanh ra hoa trái vụ

Chanh là một trong những loại cây trồng đem lại hiệu quả kinh tế cao cho các nhà vườn, thường ra hoa chính vụ trong mùa khô và thu hoạch tập trung trong mùa mưa. Nhưng mùa thuận (mùa mưa) giá chanh thường rất rẻ, thậm chí không đủ chi phí thu hoạch nên người trồng chanh có khuynh hướng điều khiển cho chanh ra hoa trong mùa mưa để thu hoạch trong mùa khô, nhất là dịp Tết sẽ bán được giá.

Nhưng việc xử lý ra hoa trong mùa mưa là yêu cầu kỹ thuật rất quan trọng đối với nhà vườn trồng chanh.

Do vậy, khi xử lý ra hoa bà con nông dân nên áp dụng kết hợp 3 biện pháp là xiết nước, phá lá và phun hỗ trợ các hóa chất. Sau khi thu hoạch (tháng 7 - 8 âm lịch) khoảng 15 ngày: Bà con bón phân cho cây phục hồi (áp dụng cho cây 5 năm tuổi):

Bón 1 - 2 kg NPK 20-20-15 + 10 kg phân hữu cơ hoai mục, trộn chung với 20 gr nấm Trichoderma cho một gốc giúp cây phục hồi và ra đợt non tốt, đồng thời giúp tăng độ phì cũng như cải tạo đất, kháng các nấm bệnh gây hại như Fusarium, Phytophthora, Rhizoctonia, Pythium...

Sau đó, tiến hành cắt các đoạn cành đã mang trái, cành già, cành sâu bệnh cho vườn thông thoáng. Quét hoặc phun vôi hay dung dịch Bordeaux lên thân, cành phòng ngừa nấm; đồng thời kết hợp phun thuốc trừ sâu 2 lần (7 ngày/lần) giúp cây phát triển tốt chuẩn bị sức ra hoa.

Bón phân đón ra hoa: Đặc tính của cây chanh là khi nhú đợt sẽ kèm theo hoa, cây cần phải nhò đến độ già của cành mới ra hoa đạt hiệu quả. Vườn chanh ra đợt non được 1,5 tháng thì bón 500 gr DAP + 500 gr kali. Kết hợp phun 2 - 3 lần bột ra hoa (F.Bo) ướt đều 2 mặt lá, 7 ngày/lần.

Khi đợt lá đầu già (3 tháng), bắt đầu “xiết nước” cho đến khi cây “xào” lá (lá hơi cuộn lại gần giống như bị héo). Thời gian “xiết nước” khoảng 1 - 2 tuần tùy điều kiện thời tiết. Sau khi xiết nước thì tưới đẫm lại 3 ngày liên tục. Sau đó tiến hành phun thuốc kích thích ra hoa đồng loạt. Khi tưới nước 2 ngày, cây hơi “tỉnh” lại, chúng ta sử dụng chế phẩm ra hoa C.A.T + F.Bor xịt ướt đều 2 mặt lá, 5 ngày/lần. Hai chế phẩm này có tác dụng giúp hoa bung ra nhanh và mạnh nhưng không gây cháy đợt non.

Phun hóa chất làm rụng lá như: Thioure nồng độ 0,5%, hay thioure nồng độ 0,3% kết hợp với urê nồng độ 4,6%. Nếu số lá rụng quá ít thì cây sẽ ít ra hoa mà chủ yếu là ra đợt non. Nếu lá rụng quá nhiều thì sau khi cây ra hoa đậu trái, số lá còn lại sẽ không đủ sức nuôi trái sau này, cây suy kiệt sẽ dễ nhiễm nấm bệnh và tuổi thọ của cây sẽ giảm.

Ngoài ra, còn cách làm khác để chanh ra trái theo ý muốn cũng rất hiệu quả mà ít làm kiệt sức cây hơn. Đó là xịt Paclobutrazol 10WP với liều lượng khoảng 20 gr pha 8 lít nước sẽ giúp cây ra hoa nghịch mùa rất tốt mà ít làm suy kiệt cây do giữ được bô lá.

Lưu ý rằng, đối với việc dùng urê hay Paclobutrazol để ức chế tạo độ “sốc” giúp cây dễ ra hoa thì liều lượng phải xác định cho phù hợp với độ tuổi cây, thời tiết, chế độ chăm sóc... Có như vậy thì sự ra hoa mới đạt được như mong muốn. Sau khi lá vàng, rụng tiến hành bón phân NPK với tỷ lệ đậm cao kết hợp tưới nước cho cây ra hoa.

Để kích thích trổ hoa tập trung, nhà vườn trồng chanh thường sử dụng 2,4 D nồng độ 0,01 - 0,03% (tương đương với nồng độ 72 - 216 mg 2,4 D trên 1 lít nước) hoặc kết hợp với các sản phẩm có tác dụng kích thích trổ hoa như Thiên Nông hay F94 cùng với phân NPK 10-60-10 (từ 0,2 - 0,5%) nhằm thúc đẩy sự hình thành và phát triển hoa.

Tăng tỷ lệ đậu trái bằng cách xịt các loại phân bón có nhiều Calci với Bor như chế phẩm đậu trái C.A.T- giúp cây dễ đậu trái và sau này ít rụng trái non hơn. Thông thường trên cây chanh có 2 - 3 đợt rụng sinh lý, khi ấy bà con dùng HCR xịt cho cây từ 1 - 2 lần cách nhau 7 ngày/lần để giảm bớt hiện tượng rụng trái non.

Tuy nhiên, việc “xiết cây” cho ra hoa trái vụ ít nhiều cũng ảnh hưởng đến sự sinh trưởng của cây; do đó đòi hỏi người sử dụng sau đó phải chăm sóc thật tốt cho chanh mau hồi sức, không nên lạm dụng việc phun các hóa chất để làm cho lá rụng, nhất là việc sử dụng 2,4D vì sẽ làm cây suy kiệt rất nhanh.

Việc xử lý ra hoa trên chanh không khó nếu chúng ta áp dụng đúng kỹ thuật và tùy từng điều kiện cụ thể mà nên chọn biện pháp xử lý ra hoa tối ưu cho chanh. Vấn đề đặt ra cho nhà vườn hiện nay là thời điểm nào thích hợp để xử lý ra hoa đúng lúc bán trái được giá nhất, thu lợi nhuận cao.

KIỀU OANH, Nông nghiệp VN, 29/03/2013

Để cây sầu riêng ra hoa nghịch vụ

Một trong những nghịch lý thường xảy ra đối với việc sản xuất và cung ứng trái cây là hẽ đến mùa thu hoạch một loại trái cây nào đó thì giá cả trên thị trường thường hạ xuống thấp dần từ đầu vụ cho đến chính vụ. Nguyên nhân được cho là do quy luật thị trường: Cung vượt quá cầu thì giá tất phải giảm để thu hút người mua. Việc giá cả trái cây sụt xuống mức quá thấp đã khiến cho nhiều nhà vườn không có đủ vốn canh tác nên không thể phát triển kinh tế dựa vào canh tác vườn cây ăn trái. Và để bán được trái cây ra thị trường thì chủ vườn còn phải phụ thuộc vào thương lái, do vậy khó khăn sẽ càng chồng chất, chủ vườn luôn bị thiệt thòi vì không nắm được thị trường. Trong khi đó, nếu có được trái cây vào thời điểm trái vụ, trên thị trường không có hoặc rất hiếm thì người chủ vườn sẽ bán được giá cao hơn, vì cầu lúc này cao hơn cung. Từ đây, người ta nảy ra ý tưởng cho cây ra hoa kết trái nghịch vụ để nắm lấy cơ hội bán được giá cao đó.

Sầu riêng là một trong những loại cây ăn trái đã được các nhà vườn nhiều kinh nghiệm xử lý cho ra hoa nghịch vụ. Tuy nhiên, để có được vườn sầu riêng ra hoa nghịch vụ theo ý muốn thì nhà vườn cần làm đúng kỹ thuật, bao gồm các khâu chăm sóc sau thu hoạch, xử lý ra hoa, xử lý đậu trái, chăm sóc và nuôi dưỡng trái, và bảo quản sau thu hoạch. Tại hội thảo chuyên đề "Khắc phục rụng trái sầu riêng và xử lý ra hoa sầu riêng" diễn ra sáng ngày 7-6 trong khuôn khổ Ngày hội cây-trái ngon, an toàn tỉnh Bến Tre lần thứ VIII - 2008, kỹ sư Lê Văn Đơn - Phòng kinh tế huyện Chợ Lách - đã trình bày quy trình kỹ thuật chăm sóc và xử lý cây sầu riêng cho ra hoa mùa nghịch và chăm sóc nâng cao chất lượng trái sầu riêng.

Chăm sóc cây sau thu hoạch

Theo kỹ sư Đơn thì trong các bước xử lý cây sầu riêng ra hoa thì kỹ thuật chăm sóc cây sau thu hoạch đóng vai trò quyết định đến các giai đoạn sau và kết quả đạt được trong suốt quá trình xử lý. Do đó, đầu tư mạnh vào giai đoạn này là rất quan trọng. Trong giai đoạn quyết định này, khâu tẩy càành chính là làm sao để sầu riêng đạt năng suất và chất lượng trái cao nhất. Tẩy càành còn là công việc thường xuyên phải làm sau một mùa thu hoạch nhằm giúp cho cây bảo toàn dinh dưỡng, duy trì tán lá cân đối và thông thoáng, tăng hiệu suất hấp thu ánh sáng, đồng thời giúp làm sạch sâu bệnh trên cây. Cần tẩy những càành mọc đứng bên trong tán, càành ốm yếu, càành bị sâu bệnh, càành mọc gần mặt đất, ... Một hiện tượng thường thấy là hàng loạt chồi dinh dưỡng sẽ mọc bên trong tán làm tiêu hao một lượng dinh dưỡng

đáng kể của cây, do đó cần tiếp tục cắt tỉa chồi để tập trung dinh dưỡng, tạo thông thoáng.

Việc tổng vệ sinh vườn cây sau khi tỉa cành là công việc cần thiết nhằm loại bỏ xác cành, lá đồng thời tiêu diệt các vi sinh vật có hại cho cây. Dùng 1 kg vôi pha với 25 lít nước phun ướt toàn bộ thân, cành nhằm tiêu diệt các mầm bệnh tồn lưu trên cây. Bón thêm 1-2 kg vôi để nâng độ pH của đất lên, giúp tăng cường hoạt động của các vi sinh vật có ích, hạn chế sự phát triển của các VSV có hại.

Để cây sầu riêng mau lại sức sau một mùa nuôi dưỡng trái, chúng ta cần cung cấp và bổ sung lại cho đất những dưỡng chất đã được hấp thu, tiêu thụ hết. Việc bón phân lúc này cũng phải tuân thủ nguyên tắc “4 đúng”: Đúng loại, đúng liều lượng, đúng lúc và đúng cách. Việc bón phân sẽ được chia làm 3 đợt bón tùy theo giai đoạn phát triển của cây. Lần bón thứ nhất, được xem là để giúp cây phục hồi và tạo cơi 1, liều lượng và loại phân bón cho mỗi cây sầu riêng bao gồm 20-40 kg phân bò hoai kết hợp với 5 gam nấm Trichoderma ĐHCT hoặc 3-5 kg phân gà Dynamic, 5-10 kg phân hữu cơ vi sinh khác. Về phân vô cơ, nên áp dụng các công thức bón NPK (15.15.15) + Urê, tỉ lệ 3:1, liều lượng 2-4 kg/cây; hoặc DAP (18:46) + Urê, tỉ lệ 1:1, liều lượng 2-4 kg/cây. Ngoài ra cũng cần bón bổ sung các nguyên tố trung và vi lượng, mỗi cây bón 200g Zn, 200g Mg, 100g Bo, 30g Mn, 30g Fe. Cách bón là dùng cuốc rãnh xới nhẹ quanh tán cây (tránh làm tổn thương cho rễ) hoặc đào rãnh xung quanh theo tán cây, sau đó tiến hành bón phân và lấp đất lại. Bón vào khoảng 10-15 ngày sau thu hoạch.

Lần bón thứ hai tạo cơi 2: Khi cơi 1 già chuẩn bị ra cơi 2 thì tiến hành siết nước từ 5-7 ngày, sau đó bón phân với hàm lượng lân cao nhằm giúp lá dày, cuống ngắn, mập, hạn chế tối đa việc rụng lá sau này. Có thể dùng NPK 15.15.15 + DAP với tỉ lệ 1:1, liều lượng 2-3 kg/cây. Song song với việc bón phân, cần tưới nước thật đầy đủ trong suốt quá trình sinh trưởng này nhằm giúp cho rễ và đợt phát triển tốt. Mỗi lần ra đợt thì rãy phẩn thường hay xuất hiện gây hại, do đó khi đợt vừa nhú đang ngòi viết thì tiến hành phun thuốc ngừa kết hợp phun phân qua lá để thúc đợt mọc nhanh và khoẻ. Các loại phân thuốc thường dùng bao gồm Bassa, Conphai, Admire kết hợp với 30.10.10 và GA3. Vì cơi 2 là cơi xử lý ra hoa nên cần được bảo vệ thật tốt.

Khi cơi đợt thứ 2 lụa thì bắt đầu bón phân đợt 3 sử dụng phân có hàm lượng lân và kali cao nhằm giúp cây chuyển giao đoạn từ sinh trưởng sang sinh sản tốt hơn. Có thể dùng một trong các công thức sau: NPK 15.15.15 + Super lân + sulphate kali, tỉ lệ 3:3:1, liều lượng 2-4 kg/cây; hoặc DAP + K₂SO₄ tỉ lệ 1:1, liều lượng từ 2-4 kg/cây; hoặc DAP + Super lân + K₂SO₄ tỉ lệ 1:3:0,4, liều lượng từ 2-4 kg/cây; hoặc 12.12.18.TE, liều lượng 2-4 kg/cây; kết hợp bón bổ sung 200g Zn + 100g Bo cho mỗi cây.

Kỹ thuật xử lý ra hoa

Bón phân lần 3, bón ở gốc kết hợp MKP phun ướt toàn lá với liều lượng 80-100g/8 lít nhằm giúp lá mau thuần thực. Khoảng 5-7 ngày sau, phun Paclobutazol. Kết hợp vệ sinh và tạo thông thoáng nơi rãnh thoát nước, tiến hành siết nước, bơm hết nước trong mương và giữ như thế cho đến khi cây ra hoa. Dùng màng nylon phủ

kín mặt đất (liếp, mõ) để giữ cho đất không bị ướt nước mưa, tạo khô hạn nhân tạo. Sau khi phun Pacllobutazol từ 15-20 ngày thì măt cua (mụn hoa) bắt đầu xuất hiện ở mặt dưới dẹt cành cấp I, II. Nếu măt cua tối thì dùng Thiourê với liều từ 3-5g/10 lít phun ướt các cành mang hoa nhầm đánh thức và thúc hoa ra nhanh. Khi hoa nhú ra khoảng 2-3cm đều trên nhánh thì từ từ cuộn màng nylon, tưới nước cũng từ từ nhầm tránh gây sốc nước làm cây bị rụng hoa.

Cũng cần lưu ý việc ra đợt của cây nhầm tránh sự cạnh tranh dinh dưỡng trong giai đoạn nở hoa và nuôi trái. Không chế không cho ra đợt là đi ngược lại quy trình sinh trưởng của cây, do đó sẽ làm cây suy kiệt. Như vậy, phải làm sao cho cây ra đợt cùng lúc với ra hoa, tốt nhất là khi hoa nở thì đợt đã già. Muốn vậy, khi cung cấp nước cho cây, cần pha thêm 50g-100g Nitrat canxi tưới quanh gốc, kết hợp phun phân qua lá có hàm lượng N cao như 30.10.10 và chất ĐHST (GA3, NAA). Coi đợt này cần được bảo vệ đặc biệt vì có vai trò nuôi dưỡng trái sau này. Nếu cây không ra đợt được thì có thể xả nước tưới ngập kết hợp bón Urê +DAP để thúc ra đợt.

Khi hoa có độ dài 3-4cm thì bắt đầu tỉa bỏ tất cả các hoa ở đầu cành và sát gốc cành, chỉ chừa lại những chùm hoa ở giữa cành có khả năng mang trái. Sau đó phun thuốc ngừa bệnh tán thư cho hoa.

Việc bón phân nuôi hoa cũng rất cần thiết nhầm giúp cho hoa khoẻ, đậu trái tốt, đồng thời hỗ trợ cho việc ra đợt tốt hơn. Dùng phân NPK 15.15.15, liều dùng 1-2 kg/cây, chia 3 lần bón, mỗi lần cách nhau 10-12 ngày. Cũng cần phun phân qua lá 10.60.10 để giúp lá mau già, phun Bo 10ml/8 lít nhầm tạo nhị đực tốt hơn, tăng cường thụ phấn và giúp đậu quả tốt. Trong giai đoạn này cũng cần cung cấp nước đầy đủ để hoa phát triển to, đều. Thiếu nước thì hoa không tròn đầy, dễ rụng, giảm khả năng đậu trái. Giai đoạn hoa nở thì giảm lượng nước và ướt tưới nước khi hoa đang nở.

Xử lý đậu trái và chăm sóc nuôi dưỡng trái

Khoảng 45-60 ngày sau khi ra hoa, cần tiến hành thụ phấn bổ sung để giúp trái tròn và đẹp hơn. Sau giai đoạn nở hoa, rốt nhì là giai đoạn đậu trái. Trong giai đoạn này, trái sẽ rụng rất nhiều do nhiều nguyên nhân khác nhau (do không thụ phấn, do thụ tinh không hoàn chỉnh, do sốc nước, ...). Do đó, cần cung cấp nước và dinh dưỡng đầy đủ trong giai đoạn nuôi hoa. Bổ sung các hợp chất có hàm lượng Bo và chất ĐHST. Đặc biệt là phải tạo mọi điều kiện để hoa thụ phấn tốt nhất.

Quá trình sinh trưởng của quả có một khoảng thời gian quả lớn chậm hoặc ngừng lớn. Sau giai đoạn đậu trái là giai đoạn trái hình thành và ổn định. Đây là giai đoạn trái mới bắt đầu phân chia, hình thành hàng loạt tế bào mới, do đó trái lớn rất chậm. Trong quá trình phân chia tế bào, trái cần rất nhiều năng lượng và các auxin, do đó việc cung cấp dinh dưỡng cân đối với hàm lượng lân cao là rất cần thiết. Có thể sử dụng phân NPK 20.30.20; 15.30.15, hỗ trợ thêm NAA để kích thích việc phân chia tế bào tốt hơn.

Kết thúc quá trình phân chia tế bào là đến giai đoạn trái lớn nhanh. Do sự lớn lên của tế bào. Ở giai đoạn này sẽ có hiện tượng rụng trái non, trái không đồng đều do dinh dưỡng không đầy đủ. Do đó, rất cần cung cấp dinh dưỡng cân đối, sử dụng NPK 20.30.20; 15.15.15.

Sau giai đoạn tăng trưởng là đến giai đoạn trái ổn định và chín, trái gần như không còn lớn nữa. Đây cũng là giai đoạn tích luỹ tinh bột và tạo chất lượng quả. Do đó, việc cung cấp các nguyên tố trung và vi lượng là rất quan trọng nhằm giúp cho bộ lá quang hợp tốt hơn, cung cấp dinh dưỡng cân đối với hàm lượng kali cao, bởi vì kali đóng vai trò vận chuyển các chất dinh dưỡng cần thiết từ lá về nuôi trái, làm tăng phẩm chất trái nhờ chuyển hóa tinh bột nhanh. Có thể bón 12.12.18.TE hoặc sulphate kali. Vào cuối giai đoạn này, nếu cây bị sốc nước, dư nước thì trái sẽ bị sượng. Do đó, trước thu hoạch khoảng 15-20 ngày, cần giảm dần lượng nước.

Xử lý trái sau thu hoạch

Đối với giống sâu riêng Monthong nên thu hoạch khi trái vừa già, tránh để trái chín cây. Khi trái hoàn thành giai đoạn sinh trưởng thì bắt đầu chín. Trong lúc trái chín, cường độ hô hấp tăng lên rất mạnh, nhất là loại trái sâu riêng có đỉnh hô hấp cao nên các quá trình phân huỷ các chất đó được tiến hành mạnh dẫn đến sự tạo thành đường. Tinh bột, chất béo cũng phân huỷ thành đường. Việc thúc đẩy quá trình chín là do quả sản sinh khí etylen – chất khích thích vai trò tiên quyết trong việc kiểm soát sự chín của trái như làm tăng hô hấp, kích thích quá trình tự sản xuất etylen, thoái hoá diệp lục tố, tăng tổng hợp carotenoid và anthocyanin, chuyển hóa tinh bột thành đường, tổng hợp mùi hương mới, ... Do đó, hiện nay việc xử lý trái sau thu hoạch bằng cách nhúng trái vào dung dịch ethephon giúp trái chín nhanh cũng là một giải pháp hiệu quả.

Quá trình chín của trái cũng phụ thuộc vào nhiệt độ và độ ẩm. Khi nhiệt độ càng cao hay độ ẩm càng thấp thì quá trình hô hấp của quả sẽ tăng lên. Thay đổi đột ngột một trong hai yếu tố trên đây đều không tốt cho quả. Treo trái nơi thoáng mát, nhiệt độ, độ ẩm ổn định là giải pháp đạt hiệu quả cao trong việc ổn định chất lượng trái sâu riêng chín.

Trồng mướp đắng trái vụ

Mướp đắng là một loại rau quả bán được giá trên thị trường, vì vậy, nông dân đã tiến hành trồng quanh năm. Thời vụ trồng chính của mướp đắng là từ tháng 3 đến tháng 9, song hiện nay, nhờ ứng dụng các biện pháp chăm sóc tốt nên mướp đắng trồng trái vụ cũng cho thu hoạch năng suất khá.

Nếu vào chính vụ, mướp đắng có thể trồng được trên nhiều loại đất như đất thịt nhẹ, đất đỏ bazan, đất bùn... điều quan trọng là phải làm đất tơi xốp. Tuy nhiên vào mùa mưa nhiều, trồng mướp đắng nên chọn đất thịt nhẹ, đất pha cát, tơi xốp, bằng phẳng, dễ thoát nước, độ pH từ 5,5- 6,5.

Phát triển cây mướp đắng ở Gio Linh

Đất được làm kỹ (không nên làm đất quá mịn), làm sạch cỏ trước khi gieo. Lên luống cao từ 1,3-1,4 m, mặt luống rộng từ 1-1,2 m. Khoảng cách trồng cây cách cây 25 cm và hàng cách hàng 75- 80 cm.

Các khu vườn trồng mướp đắng nói riêng hoặc các loại cây thực phẩm nói chung nên chọn vùng đất cách xa khu công nghiệp, nghĩa trang, bệnh viện, nguồn nước thải...

Phân chuồng dùng để bón lót khoảng 0,75 - 1 tấn/sào; cũng có thể dùng phân hữu cơ sinh học, hoặc phân xanh, rác chế biến thay thế phân chuồng với lượng bằng 1/3 lượng phân chuồng. Tuyệt đối không được dùng phân tươi để bón hoặc tưới cho mướp vì dễ mắc các loại sâu bệnh.

Phân đậm dùng để bón thúc với lượng khoảng 5- 6 kg/sào, chia làm 4 lần. Phân lân 3 kg/sào dùng để bón lót. Kali từ 4,5- 5 kg/sào, bón lót 50%, còn lại chia 2 lần bón thúc. Bón thúc lần 1 khi cây có 4- 5 lá thật, bón thúc lần 2 khi cây bắt đầu nở hoa, bón thúc lần 3 khi thu hoạch quả đợt 1 và 2, bón thúc lần 4 khi thu hoạch quả đợt 3. Ngoài các loại phân dùng để bón vào đất, có thể sử dụng thêm các loại dung dịch dinh dưỡng đa lượng, trung lượng, vi lượng phun qua lá theo hướng dẫn sử dụng ghi ở toa nhãn.

Trong quá trình bón phân cần làm cỏ, xới vun kết hợp với 2 lần bón thúc đầu, chủ yếu xới đất và vun cao trước khi cắm giàn. Cần phải làm sạch cỏ không để cỏ cạnh tranh dinh dưỡng với mướp đắng. Dùng nguồn nước sạch để tưới, tuyệt đối không dùng nước thải chưa qua xử lý để tưới. Cần giữ độ ẩm cho đất trong vườn mướp vào các đợt hoa cái nở rộ và bắt đầu đậu quả khoảng từ 80- 85%.

Nếu độ ẩm quá cao khi mưa nhiều cần tưới bở lá già để giàn thoáng cho bốc hơi nước nhanh. Cần làm hệ thống thoát nước nhanh, không để vườn mướp ngập nước lâu ngày gây thối gốc. Khi thu hoạch quả nên chú ý chỉ thu hoạch sau khi bón đậm ít nhất 10 ngày để cho cây có thời gian phân giải đậm. Cần tưới bở quả bị sâu hại và quả nhỏ trong quá trình chăm sóc để cho cây tập trung dinh dưỡng vào các quả đẹp.

Mướp đắng thường bị các loại sâu bệnh như dòi đục quả, dòi đục lá, sâu xanh, bệnh phấn trắng... Đối với dòi đục quả, dùng Sherpa 20EC, Sumicidin 10EC, Cyperan 25EC. Sâu xanh thì dùng Cyperan 25EC, Mimic 20FC, Sherpa 20EC. Dòi đục lá dùng Baythroit 50EC, Confidorr 100SL, Ofatox 400EC. Bệnh phấn trắng hại chủ yếu trên lá dùng Anvil 5SC, Score 250EC.

Chú ý, tất cả các loại thuốc phun trừ sâu, bệnh và dòi cho mướp đắng cần phải có thời gian cách ly tối thiểu 7 ngày sau khi phun thuốc mới được thu hoạch quả (đối với các loại thuốc trừ bệnh thời gian cách ly tối thiểu 10 ngày).

Phần lớn trên địa bàn tỉnh Quảng Trị, nông dân đều trồng các loại giống mướp đắng địa phương, sau khi gieo khoảng 50 ngày là có thể bắt đầu cho thu hoạch quả. Cần thu hoạch mướp đúng độ chín nhất là đúng thời kỳ chín thương phẩm để đạt cả năng suất và chất lượng.

Loại mướp đắng địa phương cho năng suất không cao bằng các giống mướp cao sản nhưng chất lượng tốt hơn nhiều nên bán được giá trên thị trường, khoảng hơn 10.000/kg đã mang lại thu nhập đáng kể cho nông dân. Tuy nhiên, trồng mướp đắng trái vụ thường bị nhiều loại sâu bệnh, bà con nông dân cần chú ý chăm sóc đúng kỹ thuật để mang lại hiệu quả cao nhất.

Bao trái bằng giấy, giấy màu, nilong

Thực hiện kỹ thuật bao trái khi trồng cây ăn trái giúp trái cây cũng không bị côn trùng, sâu (sâu đục cuống, bọ xít, ruồi đục quả, bệnh thán thư, đốm nâu...) cắn,

chính và làm vỏ trái cây màu sắc đậm, nhạt đẹp theo ý muốn, không có các vết rám do sâu bệnh hoặc bị sém nǎng, không làm thay đổi chất lượng trái.

Bao trái cũng làm giảm quả rụng do bị sâu bệnh gây, giảm số lần phun thuốc phòng trừ sâu bệnh, tăng năng suất cây trồng.

Nguyên tắc:

Nên bao trái sau 30-40 ngày sau đậu trái đối với chôm chôm, cam quýt. Sau 45 ngày sau đậu trái đối với nhãn, xoài, sầu riêng.

Trước khi bao trái cắt tỉa những đé hoa còn sót không đậu quả, cắt bỏ các cành tăm, lá vô hiệu và những quả nhỏ đối với các giống trái chùm và phun thuốc trừ sâu bệnh 1 lượt để diệt hết trứng, sâu non và nấm bệnh có sẵn trên mặt trái.

Dùng bao to bao nguyên chùm: chuối, nho, nhãn, vải, chôm chôm, cam quýt, xoài chùm...

Dùng bao nhỏ có kích thước phù hợp bao từng trái: xoài cát Hoà Lộc, bưởi, lê, ổi...

Dùng giấy có màu khác nhau để bao trái sẽ thu được những trái chín có màu đậm nhạt khác nhau.

Nếu bao bằng túi nilon màu trắng trong, màu sắc tự nhiên của quả không thay đổi giống như khi không bao trái.

Bên trong nilong có thể lót giấy báo để bao trái làm cho trái khi chín sẽ có vỏ màu sáng. (Viết Linh)

Cách bao trái:

Lồng bao bên ngoài trái hoặc chùm trái theo chiều từ dưới lên, buộc miệng túi phía trên bằng dây mềm. Đầu dưới túi để hở tự nhiên (túi thủng 2 đầu) hoặc đục lỗ (nếu dùng túi hở 1 đầu) để thoát nước, tản nhiệt.

Một số loại bao chuyên dụng được sản xuất có sẵn dây cột miệng túi.

Đối với ổi:

Dùng bao nylon có kích thước 15 x 20 cm, đục mỗi bao 10-15 lỗ nhỏ, trong đó có một số lỗ ở đáy bao để thoát nước đọng khi mưa hoặc tưới. Khi ổi ra trái được 15-20 ngày (trái cỡ 2 cm), phun xịt một đợt thuốc trừ sâu, chờ 3-5 ngày sau thì bao trái.

Đối với bưởi:

Khi thu hoạch bưởi thường có trọng lượng từ 0,7-4kg.

Khi quả bưởi lớn tới kích cỡ 2-3cm, dùng túi nilon có đường kính 20-40cm, dài 30-60cm để bao trái.

Dùng giấy sẫm màu lót bên trong nilon thì khi chín, bưởi sẽ cho trái màu vàng nhạt rất đẹp. (Viết Linh)

Đối với xoài:

Nếu trái thu hoạch có trọng lượng 200-300g thì dùng túi kích cỡ 10-15cm x 20-30cm

Nếu trái thu hoạch có trọng lượng 0,5-1,5kg thì dùng túi kích cỡ 15-20cm x 50-60cm

Khi quả xoài đạt kích cỡ 2cm, dùng túi nilon để bao trái.

Có thể dùng giấy craft (loại giấy bao xi măng) lót thêm lớp giấy đen ở phía trong để bao loại xoài vỏ vàng.

Dùng giấy trắng bao các giống xoài có vỏ màu đỏ khi chín.

Bao bưởng chuối:

Khi các hoa chuối vừa nở hết, cắt phần hoa không có khả năng đậu quả sau, để vài ngày cho khô nhựa.

Tùy số nải có trong bưởng chuối, mỗi nải chuối cần khoảng 20cm chiều dài túi, dùng túi nilon dài 1,8-2,5m để bao trái.